

Til Økonomiudvalget

16. oktober 2018

Orientering til Økonomiudvalget om målinger af legionella-niveau i tilbud på SUF's og SOF's område

Sagsnr.
2018-0275130

Dokumentnr.
2018-0275130-1

I forbindelse med fjernvarmekonvertering på plejehjemmet Slottet i juni/juli opstod der problemer med vandforsyningen og efterfølgende konstatering af for høje legionella-koncentrationer i brugsvandet.

Det førte efterfølgende til, at der er taget vandprøver på alle institutioner på SUF's område med svage borgere, i alt på 50 tilbud. I forlængelse her af er der også taget vandprøver på 46 SOF-tilbud, der er rettet mod svage borgere.

Der findes ikke officielle grænseværdier for legionella-forekomst i Danmark. De grænseværdier vi arbejder med i Københavns Kommune er fastlagt i samarbejde med Statens Seruminstitut. Vi opererer med tre niveauer:

1. Værdier, der er så lave, at der ikke er påkrævet handling
2. Værdier, der kræver driftsoptimeringstiltag (som typisk er temperaturændringer og rensning af anlægget)
3. Værdier, der er så høje, at der monteres særlige filtre på brusehoveder i ejendommen, mens der arbejdes med driftsforanstaltninger, der fjerner eller reducerer legionella-forekomsten til under det anbefalede niveau. Effekten af filtrene varer 3 måneder ved de målte legionella-koncentrationer.

Der er opsat filtre på 8 SOF-tilbud og 17 SUF-tilbud. Herudover er der konstateret handlingskrævende legionella-niveauer i 10 SOF-tilbud og 5 SUF-tilbud. Der udestår svar på prøver i 7 SOF-tilbud (svar kommer i uge 44) og 1 SUF-tilbud (svar kommer i uge 42).

En række af tilbuddene i både SUF og SOF er almennyttigt byggeri. Der er derfor dialog med de almene boligselskaber om nødvendige driftstiltag fra boligselskabernes side.

I kommunens offentlige svømmehaller måles legionella-niveauet to gange årligt som en del af driften.

KEID har udarbejdet vejledning til driftspersonale om handlinger ved forskellige prøveresultater og opmærksomhedspunkter i den løbende drift.

Ledelsessekretariat

Borups Allé 177
2400 København NV

EAN nummer
5798009781604

I forbindelse med prøvetagning på SUF's tilbud har SUF undersøgt, om der er nogle af borgerne, der er blevet berørt af forekomsten af legionella i vandforsyningen. Infektion som følge af legionella har helt karakteristiske symptomer. Legionella lungebetændelse ville derfor blive opdaget og indberettet til sundhedsmyndighederne. På ingen af de berørte plejehjem er der indberettet borgere, der er blevet syge.

Redegørelse (bilag 1) udarbejdet i samarbejde mellem ØKF (KEID) og SUF, der forelægges Sundheds- og Omsorgsudvalget den 25. oktober, og orienteringsnotat (bilag 2) udsendt til Socialudvalget den 19. oktober er vedlagt til orientering.

Næste skridt er udarbejdelse af en fremadrettet plan for løbende målinger af legionella i relevante bygninger i kommunen og en tilhørende handlingsplan for opfølgning på målingerne, så legionella-målinger bliver en del af den løbende ejendomsdrift. Planen vil blive forelagt Økonomiudvalget forud for overførselssagen 18/19.

Bilag

Bilag 1 – Redegørelse udarbejdet i samarbejde mellem ØKF (KEID) og SUF

Bilag 2 – Orienteringsnotat til Socialudvalget

KØBENHAVNS KOMMUNE

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen
Københavns Ejendomme og Indkøb

Bilag I

NOTAT

17. oktober 2018

Sagsnr.
2018-0240100

Dokumentnr.
2018-0240100-2

Sagsbehandler
Niels Nicolai Nordstrøm

Analyse i forbindelse med forekomst af legionella på plejehjem i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF) og Københavns Ejendomme og indkøb (KEID) har gennemgået det forløb, der har været i forbindelse med udskiftning af vandvarmecentral i De Gamles By. Forløbet har medført ustabil vandforsyning på plejehjemmet Slottet og efterfølgende konstatering af bakterien Legionella i vandforsyningen.

Både SUF og KEID tager både stabil og sikker vandforsyning alvorligt, fordi der her er tale om en målgruppe med svagelige borgere. På baggrund af den indledende situation på Slottet med forekomst af Legionella blev der igangsat en undersøgelse af vandforsyningen på alle kommunens plejehjem. Undersøgelsen omfattede både de kommunale plejehjem, de alment organiserede plejehjem, samt dem beliggende i tredjemandslejemål. De nærmere resultater fra de enkelte vandprøver på de enkelte plejehjem, hvor der er blevet undersøgt for Legionella berøres ikke af denne analyse.

Hvad kan vi se, der gik galt?

SUF har sammen med KEID lavet en gennemgang af forløbet på Slottet.

Det er SUF og KEIDs vurdering, at især uklar kommunikation har været årsag til både misforståelser, og at initiativer ikke blev sat i gang eller fulgt op på. Herunder at bestillinger til eksterne leverandører ikke har været tilstrækkelig præcise, og at der ikke er blevet fulgt tilstrækkeligt op på leverancer fra eksterne leverandører.

Det er samtidig konstateret, at viden og information ikke blev delt blandt eller nåede frem til de rette personer. Det er vurderingen, at pga. manglende formel struktur omkring projekterne, skete det, at vurderingen af kompleksiteten og alvoren af situationen blev placeret hos teknisk driftspersonale både i KEID og i SUF. Det vurderes som uhensigtsmæssigt, fordi det ikke er et ansvar, der bør placeres hos teknisk driftspersonale, men hos sundhedsfagligt personale, eller hos medarbejdere der har et overordnet, tværgående, projektstyrende perspektiv. Når det ikke skete, medførte det, at effekter af en opgave ikke blev videreformidlet eller tænkt ind i andre projekter.

Det er derfor vurderingen, at helhedstænkningen på tværs gik tabt i forløbet omkring sikring af stabil vandforsyning til Slottet.

Det er samtidig SUFs vurdering, at forvaltningen har været for tilbageholdende med at rejse kritiske spørgsmål til KEID i løbet af forløbet frem til konstateringen af Legionella.

Det formodes, at den ustabile temperatur på det varme vand, har forårsaget fremgroning af Legionella i vandforsyningen til Slottet. KEID har på baggrund af den utilstrækkelige temperatur bestilt Legionella-test af vandet på Slottet. KEID har i den forbindelse orienteret SUF om, at der ikke har været tilstrækkeligt med sundhedsteknisk viden tilknyttet projektet. Der har derfor ikke været opmærksomhed på muligheden for, at der kunne fremkomme Legionella i vandforsyningen.

Dertil har KEID og SUF vurderet, at den begrænsede indsigt i den sundhedstekniske del, og sagens hastende karakter, har betydet, at grænseværdien ikke blev fastsat korrekt oprindeligt. Forvaltningen kan i den sammenhæng orientere om, at der findes forskellige typer af Legionella, hvor type 1 er særlig kritisk, da der skal være færre bakterier tilstede, før det er problematisk, mens de øvrige typer 2 til 14 ikke er lige så farlige, da der skal være flere bakterier tilstede, før det bliver problematisk. Grænseværdierne fastsættes efter hvor mange bakterier, der må være tilstede i prøven, før det bliver sundhedsmæssigt problematisk. Som led i opfølgningen på de efterfølgende test for Legionella, har KEID været i dialog med Statens Serum Institut, der har rådgivet om, at grænseværdien for Legionella type 2-14 retmæssigt bør sættes på 10.000 bakterier pr. liter – den såkaldt cfu/L-værdi – og ikke 1.000 cfu/L som oprindeligt. Grænseværdien for Legionella type 1 er, ligeledes efter dialog med Statens Serum Institut, hævet fra 100 til 1000 cfu/L ift. påsætning af filtre.

SUF har samtidig konstateret, at der internt i forvaltningen ligeledes har været en utilstrækkelig kommunikation. Det har i sammenspil med kommunikationen med KEID forstærket effekten af den i forvejen uhensigtsmæssige kommunikation. Det betød helt konkret, at viden ikke gik opad i organisationen.

Hvad gør SUF og KEID anderledes fremover?

SUF har i samarbejde med KEID vurderet, at samarbejdet med fordel kan styrkes.

På den baggrund har SUF i samarbejde med KEID allerede igangsat en række initiativer:

- At der ved opstart af nye projekter¹ afholdes et opstartsmøde, som KEID er arrangør af. På mødet deltager de relevante medarbejdere fra de involverede forvaltninger, så der kan dannes et overblik over projektet, herunder om der skal ske tilpasninger pga. lokale forhold. Det er fx også her muligt at trække på allerede eksisterende sundhedsfaglig viden hos SUF.
- At der i forbindelse med hvert projekt laves en risikovurdering før opstart.
- At der fra KEIDs side løbende igennem hvert projekt overvejes beredskabsindsatser.
- At der bliver udarbejdet en konkret kommunikationsoversigt i forbindelse med hvert projekt.
- At KEID bruger én indgang i SUF, med mindre der er tale om akutte situationer.
- At KEID laver en ugentlig statusmail i de enkelte projekter, som udsendes til den aftalte gruppe, der er defineret i kommunikationsoversigten. Statusmailen gør status bagud for den forudgående uge og redegør for initiativer i den kommende uge.
- At ved akutte eller mere presserende situationer afventes den ugentlige statusmail ikke, men vil blive afsendt ved behov.
- At KEID er opmærksom på informationsniveauet i de enkelte projekter, og hvad der er behov for at vide tidligt og i løbet af projektet, herunder at sikre hurtig information.
- At informationsniveauet tilpasses løbende gennem projektet alt efter behov.
- At der skal være fokus på at sikre skriftlighed i projekterne, da det også understøtter den videre implementering og sikrer videre kommunikation.
- At der i større omfang fremadrettet i både denne og andre lignende sager bliver inddraget faglig ekspertise – både internt og eksternt, så som Statens Serum Institut.

Lært af erfaring fra andre områder, som fx på PCB-området, har KEID udarbejdet en handlingsplan ved forekomst af Legionella. Handlingsplanen er samtidig løbende blevet opdateret som følge af den læring, der er opnået i forbindelse med de forskellige opsætninger af filtre. Fx har KEID revideret handlingsplanen, så at der tages ekstra hensyn til de borgergrupper, der måtte have brug for særlig støtte i forbindelse med genoprettelse af sikker vandforsyning.

¹ Større anlægsprojekter med risiko for generelle større driftsforstyrrelser

Der er tale om et område, hvor der ikke tidligere har været vurderet et behov for et akut beredskab. KEID har derfor i samarbejde med SUF skulle opbygge viden på området. Da der er tale om svagelige borgere, har man handlet hurtigt og yderst forsigtigt. Den manglende sundhedstekniske viden hos både SUF og KEID er løbende blevet indhentet, og man er løbende blevet klogere i løbet af forløbet, herunder i forhold til hvordan de rette grænseværdier skal fastsættes.

Internt i SUF er der udarbejdet et vejledende dokument, der beskriver forvaltningens interne retningslinjer ved forekomst af Legionella. Notatet er sendt ud til plejehjemmene.

KEID har i den forbindelse også udarbejdet en vejledning til det tekniske personale i fagforvaltningerne i forhold til, hvordan sikker vandforsyning løbende vedligeholdes.

KEID har samtidig opsat vandbehandlingsanlæg på Slottet, og der bliver opsat et centralt vandbehandlingsanlæg i De Gamles By. Det sker, da rørføringen i De Gamles By flere steder er gammelt og flere steder er bygget uhensigtsmæssigt.

Er der nogle borgere, der er blevet syge?

På baggrund af forekomsten af Legionella er det undersøgt, om der er nogle af borgerne, der er blevet berørt af forekomsten af Legionella i vandforsyningen.

Forvaltningen har med de oprindelige grænseværdier konstateret Legionella tilstede på 22 ud af forvaltningens 42 plejehjem. Med de revurderede grænseværdier kan SUF med seneste status d. 12. oktober 2018 konstatere, at der har været Legionella af risikofyldt karakter på Dorthegården, Håndværkerforeningen, Nybodergården, Rosenborgcentret, Hjortespring, Vigerslevhus, Bispebjerghjemmet og Aftensol. Derudover har der på henholdsvis Sølund og Tingbjerg hjemmet været konstateret type 1 Legionella af risikofyldt karakter, det vil sige over den reviderede grænseværdi på 1.000 cfu/L. Samlet har der således været konstateret Legionella af risikofyldt karakter på 10 ud af forvaltningens 42 plejehjem.

De to friplejehjem i Københavns Kommune er blevet orienteret om problematikken med forekomst af Legionella.

Infektion som følge af Legionella har helt karakteristiske symptomer. Legionella-lungebetændelse ville derfor blive opdaget og indberettet til sundhedsmyndighederne. På ingen af de berørte plejehjem er der indberettet borgere, der er blevet syge.

Hvornår kan vi forvente at se, om det virker?

Som Sundheds- og Omsorgsudvalget løbende er blevet orienteret om, så er der konstateret Legionella på andre plejehjem end på Slottet.

KEID har opbygget et større lager af legionella-filtre med en længere holdbarhed, end de filtre der oprindeligt blev brugt. De nye filtre har en funktionstid på 3 måneder mod de oprindelige, der kun fungerede i 30 dage. Tilgængeligheden til et lager af legionella-filtre betyder, at KEID samme dag, hvor der foreligger et prøvesvar der konstaterer Legionella af kritisk karakter, kan sætte legionella-filtre op. Da de nye filtre har en forlænget funktionstid, giver det også KEID tid til at reagere rettidigt og på en sådan måde, at kommunens ressourcer også anvendes på en mest hensigtsmæssig måde.

Det er SUFs vurdering, at det vil kunne ske igen, at der konstateres Legionella på plejehjemmene. Det skyldes, at der flere steder kan være tale om uhensigtsmæssig rørføring, at der lokalt kan ske et fald i brugsvandtemperaturen, eller fx HOFOR sætter temperaturen ned i deres forsyningsnet. Ligeledes kan Legionella forekomme, hvis der er tappesteder eller blandingsbatterier, der ikke benyttes tilstrækkeligt ofte.

Det er SUFs vurdering, at det med de igangsatte initiativer er muligt at håndtere forekomst af Legionella på plejehjemmene hurtigt og sikkert. Da forvaltningen også ser en styrkelse af samarbejdet med KEID gennem øget og forbedret kommunikation, vurderer forvaltningen, at der er igangsat initiativer, der er egnede til at håndtere og forebyggelse af Legionella på nuværende tidspunkt.

Til Socialudvalget

17. oktober 2018

Orientering til Socialudvalget om målinger af legionella-niveau i tilbud på SOFs område

Sagsnr.
2018-0273341

Dokumentnr.
2018-0273341-2

I forlængelse af orientering den 17. august 2018 er der nu modtaget prøvesvar på legionella-målingerne på 39 af de tilbud, der er udtaget til prøvetagning.

Der er den 12. oktober 2018 opsat filtre på bruserhovederne i 7 tilbud. Der er yderligere opsat filtre på ét tilbud den 15. oktober 2018.

Herudover gennemføres driftsforanstaltninger på yderligere 10 tilbud.

De resterende 21 tilbud har alle legionella-værdier under grænseværdierne for tilbud til sårbare borgere.

De sidste 7 prøvesvar forventes klar i uge 44-45.

Effekterne af filtrene varer 3 måneder ved de målte legionella-koncentrationer. Der er målt for flere legionella typer.

Inden for filtrenes levetid gennemføres initiativer, der reducerer legionella-forekomsten til under grænseværdien.

Der findes ikke officielle grænseværdier for legionella-forekomster i ejendomme med sårbare borgere i Danmark. De grænseværdier, vi arbejder med i Københavns Kommune, er fastlagt i samarbejde med Statens Seruminstitut.

Flere af SOF's tilbud er almennyttigt byggeri. Derfor er det de almene boligselskaber, der har ansvaret for, at legionella-forekomsten ligger under grænseværdierne. Der er dialog med de almene boligselskaber om relevante initiativer på baggrund af den vejledning Københavns Ejendomme og Indkøb har udarbejdet til driftsansvarlige på de enkelte ejendomme.

I forbindelse med prøvetagning på SUFs tilbud har SUF undersøgt, om der er nogle af borgerne, der er blevet berørt af forekomsten af legionella i vandforsyningen. Infektion som følge af legionella har helt karakteristiske symptomer. Legionella-lungebetændelse ville derfor blive opdaget og indberettet til sundhedsmyndighederne. På ingen af de berørte plejehjem er der indberettet borgere, der er blevet syge.

Ledelsessekretariat

Borups Allé 177
2400 København NV

EAN nummer
5798009781604